

Dr. Nina Novak

Zavod RS za šolstvo

Povezovanje in vključevanje za znanje in dobro počutje – študijska srečanja 2023

Connecting and Engaging for Knowledge and Well-being: Study Meetings 2023

IZVLEČEK: Študijska srečanja so osrednja in najbolj množična oblika usposabljanja učiteljev in vzgojiteljev, ki jih z javnimi sredstvi pripravlja Zavod RS za šolstvo. Vsako leto določimo vodilno temo in za strokovne delavce od vrtcev do srednjih šol pripravimo in izvedemo predavanja, delavnice, izmenjevalnice idej in pedagoških rešitev. V avgustu 2023 so potekala študijska srečanja na temo Povezovanje in vključevanje za znanje in dobro počutje, ki so bila izvedena na 26 lokacijah po Sloveniji in se jih je udeležilo več kot 3000 učiteljev. Ključni poudarki srečanja so bili povezovanje in vključevanje učencev, ciljev, pristopov v spremenljivih okoliščinah, ki zahtevajo prilagodljivost učitelja in učnega okolja.

Ključne besede: vključevanje, učenci priseljenci, dosežki, prilagajanje, izobraževanja učiteljev

Abstract: Study meetings are the central and most common form of teacher training, organised by the Slovenian Institute of Education with public funding. Each year, we choose the underlying theme and plan and deliver lectures, workshops, exchanges of ideas and pedagogical solutions for practitioners ranging from kindergartens to secondary schools. In August 2023, study sessions on Connecting and Engaging for Knowledge and Well-being were held in 26 locations in Slovenia and attended by more than 3,000 teachers. The key focus of the meetings was on connecting and engaging learners, goals, and approaches in changing contexts that require flexibility and adaptability of the teacher and the learning environment.

Keywords: inclusion, immigrant students, achievement, adaptation, teacher training

Uvod

Od leta 2016 potekajo srečanja v okviru študijskih skupin za razredni pouk v obliki regijskih srečanj in od leta 2019 v živo na različnih lokacijah po vsej Sloveniji. Letošnja novost je bila, da so se morali učitelji na srečanje prijaviti preko aplikacije Katis, ki omogoča, da si samostojno natisnejo potrdilo o udeležbi. Na srečanja, ki so potekala od 21. do 29. avgusta 2023, se je prijavilo nekaj več kot 3000 strokovnih delavcev.

Vsebina študijskih srečanj

Študijska srečanja so se začela s premislekom strokovnih delavcev o tem, kako tema **Povezovanja in vključevanja za znanje in dobro počutje** vsako leto dobi nove okoliščine – povezovanje in vključevanje učencev, ciljev, pristopov v času Covida, v času vojne, beguncev, priseljencev, požarov ali poplav.

Spreminjajoče se razmere v družbi in okolju vplivajo na delo v šoli, zato je pri načrtovanju in izvajanju vzgojno-izobraževalnega procesa dobro izhajati iz načel dobre poučevalne prakse, ki so učitelju v oporo v vseh okoliščinah. Srečanja smo začeli z vprašanjem: **S katerimi besedami bom začel/-a šolsko leto z mojimi učenci?** Oprli smo se na besede učiteljice Betine Jamšek, ki je med drugim zapisala: »Ko odpiraš vrata v mojo učilnico, želim, da se zavedaš, da vstopaš v prostor, kjer sta *medsebojno spoštovanje in varnost temeljni vrednoti, in da je moja največja želja, da se z mano tukaj in zdaj počutiš spoštovanega, sprejetega, slišane, razumljenega in varnega.* /.../.« (Jamšek, 2020, str. 33). Ob tem smo poudarili pomen jezika in sporočil učencev ter stalno skrb za to, kaj sporočamo, kako sporočamo, komu sporočamo, kdo sliši, saj je jezik sredstvo povezovanja v vseh situacijah, v stresnih pa še toliko bolj. Pomen jezika smo s temo povezovanja in vključevanja na študijskih srečanjih odprli z več zornih kotov, in sicer učenje v večjezičnem in medkulturnem razredu, branje učencev ter medpredmetnost in podjetnost.

Srečanja z učitelji so zaobjemala plenarni del s predavanji, krajšimi delavnicami ter refleksijami in skupinskim delom v treh delavnicah.

Aktualni izzivi razrednega pouka

Med številnimi aktualnimi izzivi razrednega pouka smo podrobneje izpostavili tri:

- Dobra poučevalna praksa (Čemu služi? Smo dosledni pri *upoštevanju načel? Ali izkoristimo vse možnosti?*).
- Razlike med učenci, na katere so pokazali rezultati raziskave PIRLS 2021 (razlike v razvitosti bralne pismenosti, razlike v dosežkih deklic in dečkov, razlike glede na motivacijo za branje, razlike glede na socialno ekonomski status družine).
- Razlike med učenci glede jezikovnega in kulturnega ozadja.

a) Dobra poučevalna praksa

Vse tri izzive smo osvetlili z vidika učiteljevih odločitev in možnosti, ki jih ima. O načelih dobre poučevalne prakse smo v reviji Razredni pouk že veliko pisali, zato se bomo v tem prispevku nekoliko manj posvečali temu izzivu. Na študijskih srečanjih smo poudarili pomen prilagoditev, ki so v skladu z vzgojno-izobraževalnimi potrebami učencev in delujejo po načelu inkluzivnosti in vključevanja. Izpostavili smo primere prilagoditev pripomočkov in pristopov (npr. kartice za organizacijo prostora, prilagoditev navodil za igre z elementi tekmovanja v igro z elementi sodelovanja ipd.).

b) Bralna pismenost četrtošolcev – PIRLS 2021

Drugi izziv, ki smo ga osvetlili, so razlike med učenci v bralnem razumevanju, ki so jih pokazali rezultati raziskave PIRLS 2021. Izpostavili smo ključna sporočila za učitelja razrednega pouka, ki lahko usmerjajo njegovo načrtovanje in izvajanje pouka in učenja. Poudarili smo vlogo izbora besedil in nalog ob njih (izhajajoč iz raziskave PIRLS) ter besedila za preverjanje bralnih dosežkov četrtošolcev, ki se delijo glede na namen branja in procese razumevanja. ➡

A) NAMEN BRANJA	B) PROCESI RAZUMEVANJA
• literarna besedila (branje za namen literarne izkušnje) in • informativna besedila (branje za namen pridobivanja in uporabe informacij). Literarna besedila vključujejo kratke zgodbe (sodobne, ljudske) s podpornimi ilustracijami, eno do dve glavni književni osebi in dogodke ter prepoznavno temo.	Okvir raziskave predvideva štiri procese razumevanja: • osredotočenje in priklic eksplicitno navedenega podatka, • izpeljava preprostega sklepa, • interpretacija in integracija idej in podatkov ter • raziskovanje in vrednotenje vsebine, jezika in elementov besedila.

Za predstavo o besedilih, uporabljenih v PIRLS 2021, je dobro vedeti, da je vsako od uporabljenih besedil dolgo nekje od 500 do 800 besed (razen v primeru e-PIRLS, ker je spletno branje pogosto povezano s prebiranjem več informacij, kot je morda potrebno). Vsako besedilo ima vprašanja, na katera odgovarjajo učenci; ta vprašanja pa obravnavajo specifični namen besedila. Nekatera vprašanja so izbirnega tipa oziroma ponujajo več odgovorov, izmed katerih učenec izbere pravega, druga vprašanja so odprtega tipa, pri katerih učenci zapišejo svoj odgovor. Navodila učence usmerjajo k uporabi enostavnih bralnih strategij (npr. prelet besedila), saj se naloge v raziskavi začenjajo z navodilom npr. *Preleti besedilo in reši naloge*.

Na študijskih srečanjih smo izpostavili nekaj ugotovitev raziskave: razlike med učenci v branju glede na namen branja in procese razumevanja (te razlike se v Sloveniji ne kažejo), razlike v dosežkih med spoloma in o vplivu odnosa staršev do branja. Pogovorili smo se o možnem delovanju pri razvijanju bralnega razumevanja na razredni stopnji (npr. za učitelja je pomembno, da razlike med spoloma pozna in zazna ter jih upošteva pri sprejemanju didaktičnih odločitev). Razmišljanje smo podkrepili še z drugimi raziskavami (npr. Gurian 2012, v Novak 2016), ki opozarjajo, da je za uravnavanje razlik med spoloma treba:

- vzpostaviti drugačno učno okolje, ki bo omogočalo več spodbud za govorjenje (predvsem dečkov),
- več pozornosti učnim stilom dečkov,
- ustrezno vzpostavitev avtoritete brez ustrahovanja, a z visokimi pričakovanji do obeh spolov,
- dajanje prednosti izkušenjskemu učenju,
- nameniti več časa za postavljanje vprašanj učencev in sklepanje,
- posebno pozornost nameniti skupinskemu delu, ki mora spodbujati vse člane skupine k sodelovanju in govorjenju,
- posebej pomembno mesto nameniti povratnim informacijam.

c) Vključevanje učencev priseljencev

Tretji izziv, obravnavan na študijskih srečanjih učiteljic in učiteljev razrednega pouka, je bilo vključevanje učencev priseljencev v učno okolje s poudarkom na usvajanju jezika. Izpostavili smo, da pri vključevanju učencev v učno okolje sledimo t. i. elementom celovite podpore:

- varno in spodbudno učno okolje,
- personaliziran učni pristop in priprava individualnih načrtov aktivnosti za učenca (INA),

- ohranjanje prvega jezika in začetni pouk učnega jezika (slovenščina),
- vključujoče, spodbudno in medkulturno okolje ter sodelovanje s starši in lokalno skupnostjo,
- profesionalno okolje ter stalna podpora strokovnim delavcem.

Celovita podpora otrokom v večjezičnem in medkulturnem okolju vključuje tudi protokol vključevanja priseljencev v vzgojno-izobraževalne zavode (Smernice, 2017). Ker se jezik v razredu uporablja na različne načine in ima ključno vlogo pri učenju in razumevanju vsebine predmeta, je poučevanje jezika pomemben element vseh šolskih predmetov. Dobro obvladovanje učnega jezika je tesno povezano s pridobivanjem znanja in razumevanjem predmeta. Jezikovna ozaveščenost v šolah in izobraževalnih centrih bi lahko utrdila zavedanje, da je učenje jezikov dinamičen in stalen proces: usvajanje maternega jezika ter zvrstnih in slogovnih razlik v njem se nadaljuje in je tesno povezano z učenjem drugih jezikov na različnih ravneh znanja, ki ustrezajo okoliščinam, potrebam in zanimanjem učencev.

Teoretična izhodišča in priporočila so na študijskih srečanjih podkrepile tri učiteljice z delitvijo svojih izkušenj. Zapisali smo nekaj njihovih izjav:

»Preden se učenec priseljenec vključi v moj razred, najprej proučim njegovo priseljenko ozadje – ali je to učenec, ki se je samo preselil v našo šolo, ali začnemo od začetka oz. učenec že ima jezikovne izkušnje. Skrbno izberem mesto učenca v razredu, kamor ga posedem, mesto, kjer ga lahko spodbujam in imam z njim očesni stik. Vedno izvedem pogovor z učenci celotnega razreda oz. razredno skupnostjo. Pri tem se dogovorimo, kako bomo učenca podpirali oz. ga vključevali. Običajno izdelamo portrete in se ob njih predstavimo drug drugemu.«

Elvira Garibović, Osnovna šola Franceta Prešerna Kranj

»Pogosto je treba zastaviti individualni pristop. Učence, ki so povsem na novo v slovenski šoli, naučimo nekaj besed, ki nam pomagajo pri osnovnih opravilih. Pri učencih, ki so že dalj časa v naši šoli, najprej individualno preverim predznanje jezika, da vem, kje nadaljujem. Pri pripravi gradiva za učence nam pomaga šolska knjižničarka. Učenci zelo različno napredujejo, a premiki so. Vedno poskusim krepiti njihova močna področja.«

Elvira Garibović, Osnovna šola Franceta Prešerna Kranj

»Nikoli ne zanemarimo učenčevega prvega jezika. Velikokrat se poigramo in primerjamo besede, uporabimo tudi prevajalnik. Učenci tudi mene velikokrat popravljajo pri uporabi, naglašanju besed v njihovem prvem jeziku. Pri tem se nasmejimo.«

Elvira Garibović, Osnovna šola Franceta Prešerna Kranj

»Ker sem vedela, da je učenec 3. razreda priseljenec iz Ukrajine, lahko piše le velike tiskane črke, sem vse tabelske slike pisala z velikimi tiskanimi črkami. Vsi učenci so tako pridobili, ker so namesto samega prepisa pretvarjali zapis iz tiskanih v pisane črke, uporabljali velike začetnice in tako vsi napredovali.«

Irena Črešnar, Osnovna šola Lovrenc na Pohorju

»Deček se je lepo vživel v razred. V Ukrajini je precej drugačen sistem v šoli. Deček pove, da je v Ukrajini šola težja. Za osmi marec je vsem deklicam prinesel tulipane. Z učencem sva se dogovorila, da doma uporablja tudi črke iz ukrajinščine, da ne bo pozabil črk svojega prvega jezika. Pri matematiki je učenec vedel veliko več kot sošolci, zato je pri matematiki veliko pomagal svojim sošolcem.«

Irena Črešnar, Osnovna šola Lovrenc na Pohorju

»Brez zavedanja in spoštovanja dejstva, da prihajamo iz različnih kulturnih okolij, da naše sporazumevanje v domačem okolju poteka v različnih jezikih, da se naše prioritete in vrednote pogosto razlikujejo, sodelovanje z učenci priseljenci in z učenci Romi ter njihovimi starši, ne bi bilo tako kakovostno kot je sedaj.

Nina Malajner, Osnovna šola Janka Padežnika Maribor

»V začetku nabiranja izkušenj sem se veliko opirala na primere dobre prakse šolske svetovalne službe in romske pomočnice. Vloga romske pomočnice ni zgolj premostitev jezikovne ovire, temveč tudi opolnomočenje in razumevanje njihovih navad, odnosa do šole, prav tako pa je učence Rome in njihove starše seznanjala s pomenom pridobivanja učnih navad in s pomenom sprotnega sodelovanja.«

Nina Malajner, Osnovna šola Janka Padežnika Maribor

Ob vključevanju učencev torej razmišljamo o treh fazah dejavnosti:

- 1. Dejavnosti pred vključitvijo v šolo:** priprava in načrtovanje vključitve ter dela v jezikovno in kulturno heterogenih razredih in šoli (dejavnosti za vzpostavitev okolja sprejemanja, uvodni razgovor s starši in učencem, vključenost zaposlenih in vključenost v skupino).
- 2. Dejavnosti prvih dni, tednov vključitve:** ureditev vpisne dokumentacije, preverjanje doseženega znanja, začetno učenje učnega jezika (slovenščina), izbira prilagoditev učnega procesa, vključevanje medkulturnih vsebin v načrtovanje in izvajanje pouka, spodbujanje medvrstniškega sodelovanja.
- 3. Nadaljnje dejavnosti:** učenčevo učenje jezika, vzpostavitev profesionalnega okolja in stalna podpora strokovnim delavcem, ohranjanje izvirnega jezika učenca priseljenca in nadaljnje učenje slovenščine, preverjanje in ocenjevanje učne uspešnosti, sprejemanja večjezičnosti in medkulturnost, sodelovanje s starši in lokalno skupnostjo.

V predstavitvi teoretičnih izhodišč smo se naslonili na publikacijo Slovenščina kot učni jezik za govorce slovenščine kot drugega jezika (Črtalič idr., 2022), ki med drugim v zvezi z učenjem učencev priseljencev poudarja:

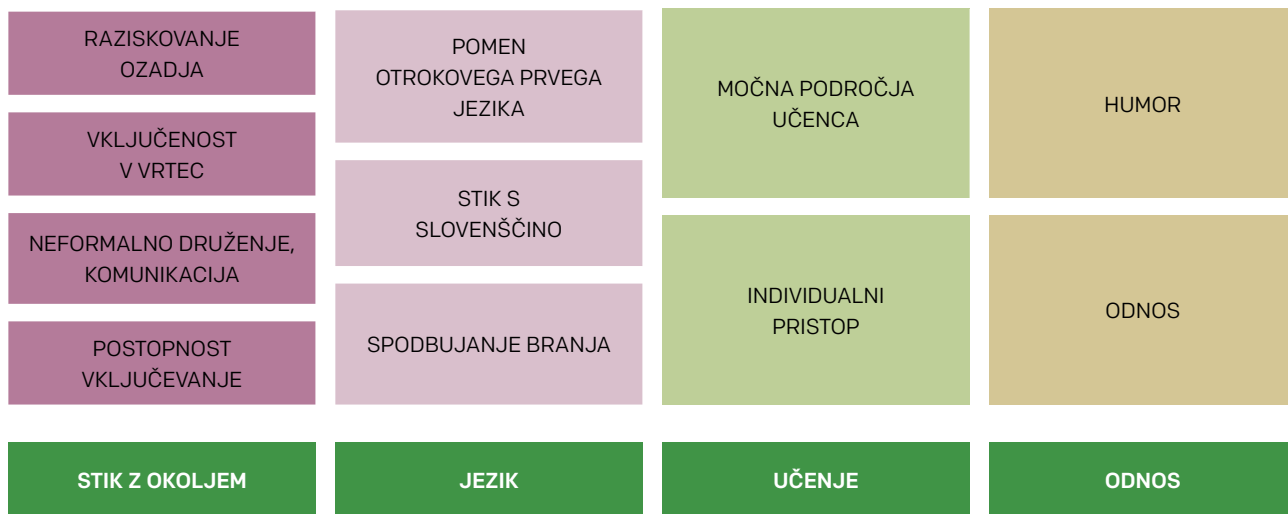
- Učenci se v šoli srečujejo s tremi domenami diskurza (Thürmann idr., 2010, v Knez, 2022) področji pogovora: a) neformalna interakcija s sošolci, pri kateri ima jezik predvsem funkcijo navezovanja in ohranjanja socialnih stikov in pri kateri se lahko učenci sporazumevajo z vsakdanjimi sporazumevalnimi vzorci; b) organizacijski oz. administrativni diskurz, ko se učenci soočajo z branjem (poslušanjem) in razumevanjem urnikov, obvestil, informacij o poteku pouka in drugih šolskih dejavnosti, ocenjevanja, disciplinskih ukrepov; c) akademski diskurz, v katerem usvajajo novo znanje.

Učenci se v šoli srečujejo s tremi različnimi vlogami jezika: a) dominantni jezik države, ki je največkrat tudi učni jezik in tudi samostojni učni predmet, b) tuji jeziki (prvi, drugi, tretji), c) drugi jezik (dvojezično območje).

- Vodilo za prilagajanje učnega jezika pri vseh predmetih/področjih sledi temu, da imamo v Sloveniji vključujoč model s celostnim pristopom do otroka, in vključuje: načrtovanje in izvajanje pouka, vrednotenje znanja in spremljanje oziroma samoocenjevanje (refleksijo) učnega procesa.

Poseben poudarek smo dali usmeritvam in prilagoditvam učnega procesa v fazi načrtovanja, izvajanja in vrednotenja učenja in pouka. Kot

Shema 1: Ključni elementi vključevanja učencev priseljencev v učni proces in poučevalne prakse, izpostavljeni na študijskih srečanjih. Vir: Nina Novak, 2024.

pripomočke, ki so učencem in učiteljem v podporo pri učenju jezika, smo izpostavili zbirko Lahkonočnice (Lahkonočnice, b. d.) ter stopenjska berila, ki vključujejo besedila, napisana oz. prilagojena posebej za učence slovenščine kot drugega ali tujega jezika. Označena so po stopnjah, da lahko učenci za branje izberejo tisto, ki ustreza njihovem jezikovnemu znanju (Center za slovenščino kot drugi in tuji jezik, 2015).

Zaključki, ki so izhajali iz tega sklopa vsebine študijskega srečanja, so izhajali iz delitve prakse vseh treh učiteljic ter teoretičnih izhodišč in smo jih strnili v tri sklope prilagoditev in usmeritev, ki jim sledimo pri vključevanju učencev priseljencev v učni proces. To so: *pomen stika z okoljem, jezik, učenje in odnos*. Skupni poudarki vseh razmišljanj so zbrani v Shemi 1.

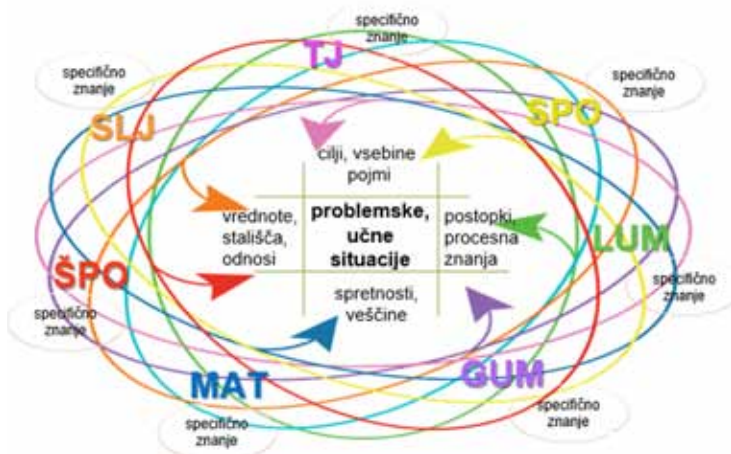
Načrtovanje in izvajanje pouka v (večjezičnem) razredu s poudarkom na medpredmetnosti in podjetnosti

Cilje povezanosti in vključenosti učencev, ciljev učenja in pristopov na razredni stopnji lahko v veliki meri uresničujemo v medpredmetnem kontekstu. Medpredmetnost nam omogoča celostni pristop k učenju, upošteva spoznanja o delovanju možganov in o vplivu celovitega aktiviranja učenčevih telesnih, spoznavnih, čutnih in čustvenih razsežnostih (Marentič Požarnik, 2021). Mnogi avtorji so definirali medpredmetnost, izpostavljamo opredelitev K. Pavlič Škerjanc (2010), ki opredeli, da se medpredmetnost odvija na linearni ravni. Izhaja iz predmetov, ki v medsebojnih povezavah iščejo višjo kakovost doseganja predmetnih ciljev.

Vsako življenjsko temo lahko povežemo z vprašanji, ki vodijo učenje: Kdo sem?, Kje sem?, Kako sem?, Kateri jezik govorim, razumem?, Kdo je okrog mene?, Kaj me obdaja?, Kam grem?, Koga in kaj bom potreboval na poti?, Kaj moram obvladati, znati, uporabiti v procesu učenja za življenje?.

Poudariti smo želeli, da so izhodišča načrtovanja učenja življenjske učne situacije, predvsem take, ki so zastavljene problemsko (Shema 2). V našem primeru je to večjezična/medkulturna učna situacija v nekem razredu.

Na študijskem srečanju smo predstavili učni sklop z naslovom **Kako predstaviti Slovenijo novim sošolcem in turistom, da bo drugačna in bo omogočala inovativnost?**

Shema 2: Izhodišča načrtovanja medpredmetnosti na razredni stopnji. Vir: Vršič, V., seminar Učenje in poučevanje na razredni stopnji.

Shema 3: Predstavitev kompetenčnega okvirja EntreComp s primeri dejavnosti za razvoj podjetnostne kompetence

OPIS SKLOPA:

V primeru medpredmetnega povezovanja smo si zamislili Scensko predstavitev z maketo, ob kateri učenec predstavlja naravne in družbene značilnosti domače pokrajine in kraje obiskovalcem kraja. Problem smo v razredu zaznali preko pogovora o prepoznavnosti kraja in pogostih vprašanih novih učencev (priseljencev) ali prijateljev, ki prihajajo na obisk v naš kraj. O idejah smo se pogovorili in jih ovrednotili s tehniko PMI – plus, minus, интересно. Z učenci smo se pogovori o namenu učenja in sooblikovali kriterije uspešnosti. Sledilo je oblikovanje individualnih načrtov, v katere so učenci vključili pripravo na predstavitev, pripravo materiala, iskanje virov, izvedbo dela, predstavitev izdelka, kritično prijateljevanje, izboljševanje in končno predstavitev likovnega izdelka z opisom naravnih in družbenih značilnosti domače pokrajine. Sledilo je družboslovno raziskovanje in nato likovno ustvarjanje, kjer so učenci v likovni izdelek vključevali tudi likovne pojme, ki so jih pri tem razvijali. Izdelke so si predstavili, vrstniško vrednotili in izboljševali. Končane makete so predstavili na razredni predstavitvi, lahko tudi v šolskih ali občinskih prostorih. V zaključku so učenci reflektirali in evalvirali svoje delo.

Opisani učni sklop izhaja iz bližnje življenjske situacije učencev in smo ga povezali z elementi kompetence podjetnosti. Vsi učenci so bili spodbujeni, da sodelujejo v dejavnostih, ki vodijo k rešitvi problema. Pri tem so prevzemali individualno in skupinsko odgovornost.

Učence načrtno spodbujamo, da sodelujejo v dejavnostih, kjer rešujejo probleme in iščejo ter

razvijajo rešitve. Izpostavili smo nekaj primerov sklopov in raziskovalnih vprašanj, ki bi jih lahko uvrstili k dejavnostim za razvijanje podjetnostnih podkompetenc referenčnega okvira EntreComp, kar prikazuje Shema 3.

V povzetku smo izpostavili, da na razredni stopnji lahko sledimo okvirju podjetnostne kompetence, saj se lahko z izbiro ustreznega izziva gibljemo znotraj vseh treh področij (K dejanjem, Zamisli in priložnosti, Viri) ter s tem sledimo bistvu razvijanja podjetnosti, ki se glasi: nova vrednost zame in za druge. Razvijanje podjetnostne kompetence pri učencih pomeni pripravo na prihodnost in priložnost za osebni in družbeni razvoj.

Z razvijanjem podjetnostne kompetence učenci pridobijo:

- spretnosti za sodelovanje in sporazumevanje z drugimi,
- ustvarjalnost in zmožnost iskanja novih rešitev,
- zmožnost razmišljanja o lastnih prednostih, interesih in željah,
- zaupanje vase, da zmorejo in si prizadevajo spremeniti ideje v dejanja,
- pri obvladovanju negotovosti, dvoumnosti in tveganju,
- na področju finančne in matematične pismenosti pri reševanju avtentičnih problemov,
- pri posredovanju lastnih idej širokemu krogu javnosti,
- veščine, ki jim omogočajo prispevati k skupnosti kot aktivni, odgovorni državljani.

Izzivi v delavniškem delu študijskega srečanja

V drugem delu študijskih srečanj so se učitelji udeležili treh delavnic, ki so izhajale iz izhodišč, postavljenih v uvodnem delu:

- Medkulturnost in večjezičnost v učenju na razredni stopnji
- Prilagajanje pouka vsem učencem za bralno razumevanje v medpredmetnem učnem sklopu
- Razvijanje ciljev podjetnosti v medpredmetnem učnem sklopu v vključujočem učnem okolju

Pri delu v delavnicah je učitelje vodil dnevnik, v katerega so bila vključena teoretična izhodišča delavnice, navodila za individualni premislek in razpravo v skupini ter refleksijo ob vprašanjih. Gradiva vseh delavnic so objavljena v spletni učilnici študijskih srečanj Razredni pouk (SIO, b. d.)

Sklep

Študijska srečanja za učitelje in učiteljice, ki poučujejo na razredni stopnji, vsako leto pomenijo uvod v šolsko leto. Njihov namen je seznaniti učitelje z aktualnimi informacijami vezanimi na razredni pouk (npr. o novih publikacijah, projektih, tekmovanjih, raziskavah ipd.). Osrednji del študijskega srečanja je namenjen odzivu na aktualne dogodke v šolskem prostoru in obenem vezan na pedagoško didaktična načela, ki ostajajo stalnica. Šest ur dejavnosti, ki so jih učitelji deležni, pomeni zgolj seznanitev s področjem razvoja in nakazovanjem na področja, na katera je treba v prihodnje usmeriti profesionalno usposabljanje in strokovni razvoj. Letošnja študijska srečanja so poleg v prispevku predstavljenih tem vključevala še anketo Dvig ugleda in privlačnosti učiteljskega poklica in se zaključila s konferenco Digdaktika, ki je potekala na daljavo in se usmerila v razvijanje digitalnih kompetenc pri učencih.

Viri in literatura

Center za slovenščino kot drugi in tuji jezik (2015). Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta. <https://centerslo.si/>

Črtalič, K., Davidović, K., Eniko, M., Gaber, B., Hedžet Krkač, M., Jerše, L., Kerin, M., Knez, M., Kobe, B., Lukman, M., Mršnik, S., Podbornik, K., Skubic, D., Štehar, F., in Verdinek, A. (2022). *Slovenščina kot učni jezik za govorce slovenščine kot drugega jezika*. Zavod RS za šolstvo. https://www.zrss.si/pdf/Slovenscina_kot_ucni_jezik_za_govorce_slovenscine_kot_drugega_jezika.pdf

EntreComp: Okvir podjetnostne kompetence (2019). Zavod RS za šolstvo. <https://www.zrss.si/pdf/entrecomp.pdf>

Jamšek, B. (2020). Pristen človeški stik med vsemi udeleženci vzgojno-izobraževalnega procesa se začne v meni = Genuine human contact between all participants in the educational process begins inside me. *Vzgoja in izobraževanje*, 51(6), 35–40.

Klemenčič Mirazchijski, E. in Mirazchijski, P. (2023). *Mednarodna raziskava bralne pismenosti (IEA PIRLS 2021): nacionalno poročilo - prvi rezultati* (1. izd., str. 84). Pedagoški inštitut. https://www.pei.si/wp-content/uploads/2023/05/Nacionalno_porocilo_PIRLS_2021.pdf

Knez, M. (2022). Govorci slovenščine kot drugega jezika v procesu usvajanja učnega jezika. V M. Knez (ur.) *Slovenščina kot učni jezik za govorce slovenščine kot drugega jezika*. Zavod RS za šolstvo. https://www.zrss.si/pdf/Slovenscina_kot_ucni_jezik_za_govorce_slovenscine_kot_drugega_jezika.pdf

Lahkonočnice (b. d.). <https://www.lahkonocnice.si/na-obisku/skupni-jezik>

Marentič Požarnik, B. (2020). *Psihologija učenja in pouka: od poučevanja k učenju* (2. prenovljena izd., str. 320). DZS.

Novak, N. (2016). *Spodbujanje razvoja bralne kompetence na literarnem področju v prvem triletnem: doktorska disertacija*. <http://pefprints.pef.uni-lj.si/id/eprint/3575>

Pavlič Škerjanc, K. (2010). Smisel in sistem kurikularnih povezav. V Z. Rutar Ilc in K. Pavlič Škerjanc (ur.) *Medpredmetne in kurikularne povezave: priročnik za učitelje* (str. 19–42). Zavod RS za šolstvo.

Skupnost Socialno izobraževalno omrežje (SIO) (b. d.). ŠS – Razredni pouk. <https://skupnost.sio.si/course/view.php?id=9374>

Smernice za vključevanje otrok priseljencev v vrtec in šole (2012). http://eportal.mss.edus.si/msswww/programi2019/programi/media/pdf/smernice/cistopis_Smernice_vkljucevanje_otrok_priseljencev.pdf

Zavod RS za šolstvo (b. d.). Stik s prakso. <https://www.zrss.si/stiki-s-prakso/usposabljanja/studijska-srecanja/>

